

10. spacer historyczno-krajoznawczy – historia piernikarstwa

W środę 25 stycznia 2023 roku odbył się kolejny spacer historyczno-krajoznawczy organizowany przez Muzeum Karkonoskie i Regionalną Pracownię Krajoznawczą Karkonoszy działającą w Oddziale PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze.

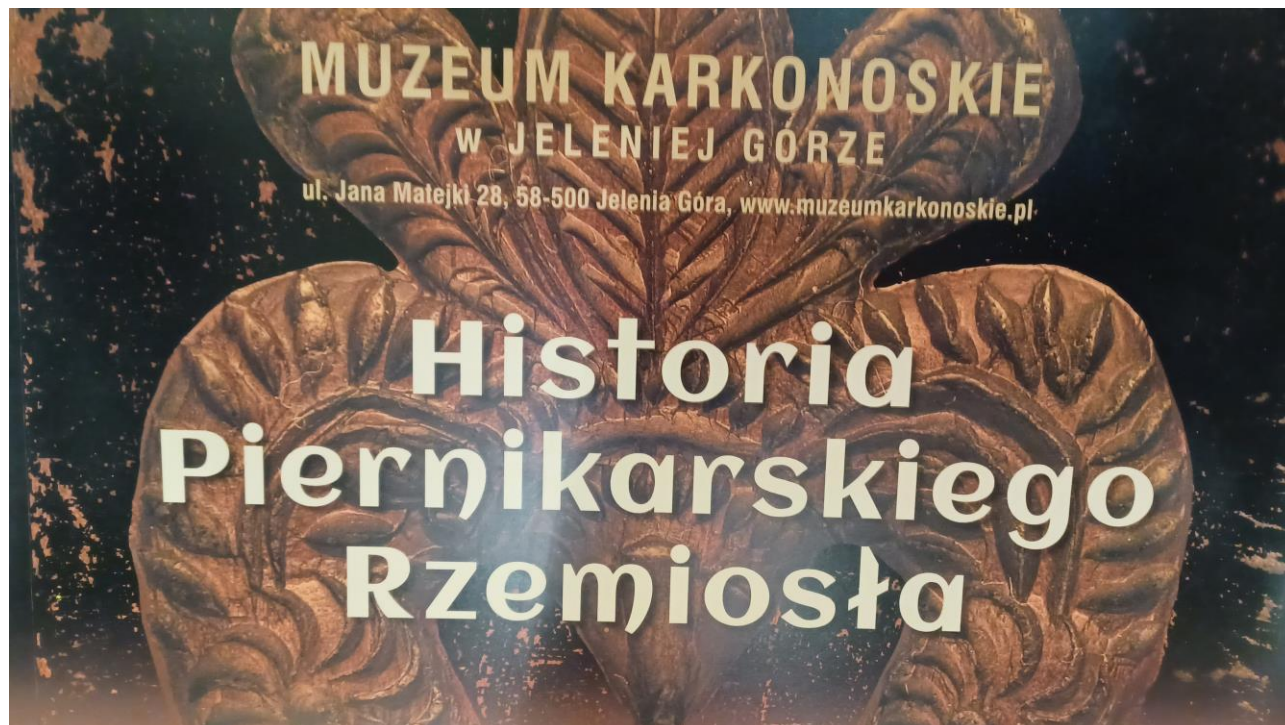

Foto: Krzysztof Tęcza

Tym razem uczestnicy spotkania wzięli udział w oprowadzaniu kuratorskim po wystawie „Historia piernikarskiego rzemiosła”. Koordynator projektu, pani Katarzyna Szafrąńska, przedstawiła historię rzemiosła piernikarskiego na Dolnym Śląsku w odniesieniu do historii rozwoju piernikarstwa w Europie Środkowej. Omawiany okres czasowy to ponad 700 lat. Chociaż tak naprawdę piernik był wypiekany już przez starożytnych Egipcjan, Greków czy Rzymian. Piernik to przecież najstarszy rodzaj ciasta, którego głównym składnikiem jest mąka żytnia lub pszenna i oczywiście miód. W zależności od fantazji wytwórców piernika były dodawane do niego różnego rodzaju przyprawy. Pierniki zachowujące świeżość miesiącami były bardzo popularnym pokarmem wśród pielgrzymów czy udających się w dalekie podróże handlowców.

Jeśli chodzi o udokumentowaną działalność piernikarzy w Europie to na Śląsku pojawili się oni już pod koniec XIII wieku. Najstarsza wzmianka o wytwórcach ciast piernikowych pochodzi z roku 1293 i dotyczy Świdnicy. W Jeleniej Górze początkowo było trzech piernikarzy, którzy swoje wyroby sprzedawali w jednej wspólnej ławie piernikarskiej usytuowanej nieopodal ratusza. Reglamentacja rzemiosła piernikarskiego pozwalała na utrzymanie właściwych relacji handlowych i osiągnięcie odpowiednich dochodów pozwalających na dalszą działalność.

Z czasem pierniki przybierały różne kształty. Wykonywano do ich produkcji formy pozwalające na wypiekanie powtarzalnych wzorów, które z czasem przyjęły pewną symbolikę. Na przykład motyw rękawiczki symbolizował dłoń, którą pieczętowano ważne umowy. Panna obdarowana takim piernikiem traktowała to jako obietnice zaręczyn.

Uczestników spotkania wita dyrektor Muzeum Karkonoskiego, pani Julita Izabela Zaprucka. Foto: Krzysztof Tęcza

Jeśli chodzi o działalność handlową to dużym powodzeniem cieszył się jarmark urządzany w Niedzielę Palmową w Cieplicach. Jego początki sięgają roku 1403. Oczywiście przez wieki były podejmowane próby narzucenia regulaminów faworyzujących miejscowych mistrzów, którzy mieli pierwszeństwo w sprzedaży swoich wyrobów. Z czasem ograniczenia te zniesiono. Po zniesieniu na początku XIX wieku pańszczyzny pojawiła się nowa grupa nabywców pierników. Byli to chłopci, którym wypłacano wynagrodzenie. Nic więc dziwnego, że zaczęto produkować wyroby piernikarskie pod taką grupę odbiorców. Wymyślono wówczas piernik o kształcie chłopca z rękoma w kieszeniach i kapeluszu na głowie. Nazwano go Tallsackiem. Z czasem stał się on tak popularny, że jarmark zmienił nazwę na Tallsack-markt. Nikt z odwiedzających jarmark nie wracał do domu nie nabywszy takiego ciastowego ludzika. Tallsacki wyrabiano w dwóch wersjach: tańszej z jasnego bułkowego ciasta i droższej odciskanej w drewnianych formach z ciasta piernikowego.

Foto: Krzysztof Tęcza

Jeśli ktoś chciałby poznać więcej szczegółów dotyczących rzemiosła piernikarskiego może je znaleźć w wydawnictwach przygotowanych na wystawę przez Muzeum Karkonoskie.

Aby poznać smak piernika wszyscy obecni zostali poczęstowani wyrobami pochodzącymi z Torunia uważanego dzisiaj za głównego wytwórcę takich wyrobów.

Foto: Krzysztof Tęcza

W drugiej części spotkania udaliśmy się na spacer po Jeleniej Górze. Wędrując ulicami Matejki, Szkolną, Konopnicką, 1-go Maja wspominaliśmy działające w konkretnych budynkach placówki handlowe. Uczestnicy spaceru przypominali sobie gdzie pili pierwszą prawdziwą kawę, gdzie przychodzili na pyszne ciastka ale także poznawali historię poszczególnych obiektów zarówno w czasach przedwojennych jak i powojennych.

Krzysztof Tęcza